

DE MAN, DE STAD EN HET BOEK

- sleutel-gebaren tekst -

*cirkel-licht-aan, John, Jean, Gert-Jan molendans
even stilstaan, dan Jean op bed liggen, Gert-Jan aan tafel zitten,
op grond zitten, stil.
Jean uitrekken, gezicht in handen. Gert-Jan boek lezen,
John trommelstokken, trommelen in lucht.
Jean opstaan, aan tafel zitten*

JEAN

ik slaap-slaap door-door, toch moe
ik kan-niet-staan, stijf lichaam
gisteren ik werken lang
ochtend 8 uur ----- avond 11 uur, vóór, ik thuis
kleden uit(trekken)? laat maar
ik bed in, eten niets
ik werk daar, mevrouw, haar woonkamer moet klaar
muur, trap, ik trap op, wankel, wankel, behang, vijftien uren,
armen verlamd
heer, hele dag weg
mevrouw hele dag vervelen, kijken-kijken-naar-mij
zij belangstelling op mij
zij gefascineerd doof ik
zij mij bekijken, lijkt-op vreemd persoon ik
lijkt op wild dier uit oerwoud
mevrouw vraag-vraag-vraag-mij
ik trap op, wankel-staan, kijken-ver, liplezen moeilijk
zij vraagt-mij, soms (ja) ik pak
ik antwoord, zij niet verstaan
ik trap-af, papier schrijven, laten zien
zij verbaasd!: hij kan schrijven, fout niets
logisch, denkt zij: ik kan-niet lezen, schrijven, ik achterlijk
zij rijk, bewust niet
wij doven wat? zij weet niet
ik kwalijk op (nee)

maar zij moet bescheiden

goed smaak zij, behang
vuur, ombouw, paneel boven gemaakt op
levensboom, bloemen-slingers in, vogels in
voor pauw
muur zalmkleur, bloem, kleur zacht, muur-op bloem-bloem-bloem

John trommel om nek. Jean brood snijden, eten

GERT-JAN

dit prachtig boek, dit
Epée dit (wijzen) schrijven
god zegen hem
ik niet-verbaasd hij bekend Europa-helemaal bekend hij
koning (paar), keizer (paar) lopen-kijken (5-hand)
daar, Epée openbaar lesgeven op doven
horend hij, met doven gebaren
(iedereen) kijken ontroerd-diep
mijn gedachten, mijn gevoelens, hij op-papier-schrijven
niemand! hij!
ik blij boek, vertellen, boek goed
(wijzen) indrukwekkend-eenvoudig
luister (kom-gebaar):
doven (personen) lesgeven op, zij (wijzen) denken: moeilijk
nee!
informatie (in oren), wij vertellen, gebaren, informatie op doven
doven informatie-krijgen (in ogen)
deur (bij oor) kan niet informatie in
raam (bij ogen) open, informatie in!
dit boek, Abbé Deschamps schrijven, hij
hij doven lesgeven, maar gebaren op (doven) hij niet, tegen!
hij schrijven vreselijk onzin
hij boek schrijven gebarentaal zo-zo-zo-zo, veel fout
pas ik lezen boek, voel verplicht mijn taal verdedigen
Epée (boek pakken) steun

daarom, ik dit schrijven (pakken eigen boek), dun,
die (boek), die (boek) dik, geleerd, bewust (zij)
maar ik moet werken, verdienen
nacht ik schrijven
overdag ik behang lijmborstel insmeren, lijmborstel
nacht ik schrijven, ganzeveer
lijmborstel - ganzeveer (weegschaal)
nacht aandacht schrijven, slaap weinig
lichaam-slaap, geest schrijven, conflict (heen en weer getrokken)
ik schrijven, slaap-vallen, wakker (veer in hand)
vaak gebeurt!

John opstaan, trommelen. Jean water drinken, Gert-Jan eigen boek lezen

JOHN

vroeger ik klein, hoor: hond-hond blaf-blaf
blaf-blaf: hoe? ik weet niet meer, lang (geleden)
stromen rivier: ik hoor
kerktoren-klok: ik hoor
vader roepen: ik hoor
moeder zingen: ik hoor
kip-kakelen: ik hoor
pan, soep, pruttelen: ik hoor
boom, blad vallen: ik hoor
dorp-land, geluid-geluid (in oor)
alles ik hoor, luister? nee (geluid langs oor)
ik terugkijk, geluid verdwenen, weg

*John trommelen, naar bed lopen, trommel ophangen, zitten op bed
Gert-Jan lezen, zoeken in boeken.*

Jean opstaan, alsof rondleiding huis, af en toe nadoen Mevrouw

JEAN

mevrouw gelijk koningin-huis bevelen
kamer-slapen, kamer-verkleden, kamer-baden,
kamer-opmaken, kamer-eten, kamer-zitten,

kamer-schrijven, kamer-lezen, kamer-muziek,
kamer-borduren. Keuken, bijkeuken, bezoek-slaap-kamer,
zolder-klein-kamers-personeel.
allemaal behangen. muur-muur-schoonmaken, gat-scheur-vullen,
loodlijn (boven-beneden), controleren, (achteruit lopen)
controleren, recht?
papier knippen, lijm insmeren.
trap op, vel-op-muur, trap af, trap op, vel-op-muur, trap af.

Jean aan tafel zitten, Gert-Jan veer, schrijven

JOHN

vroeger, vader heb land, niet groot, klein
paard-mager (ribben), paar kip, geit.
ik school klaar, geiten opletten, bij elkaar
ik school: leren lezen, schrijven, rekenen (beetje)
vader karakter niet-evenwicht, soms op mij vasthouden,
soms op mij slaan.
(blij naar voren, bang naar achteren) ik weet niet ik
vader kan niet lezen, schrijven, vader zo
hij klaag-klaag-klaag, weer, belasting (betaal)
vooral belasting klaag
hoge heren afpakken
over zwart brood, water, wortelen
zij (hoge heren) konijn-grill-eten
duur wijn mond spoelen
tafel op: brood-luxe, wijn, hoge heer komt controleren
water-vissen (hengel), belasting komt controleren,
betraapt, eist betalen
brug (oud, kapot), ik lopen over, kom betalen!
als soldaten (geweren), belasting-man komen
mijn vader pakt zeis, doodskop, zij doodsbang, wegvluchten
vader bang niemand op, bang-niet op duivel

John op bed liggen (rug), armen onder hoofd

GERT-JAN

Tijdje-geleden doof vriend vraag mij: ken gebaar GEZANT? (vingerspellen)
ik vraag (om me heen), zij weet niet

ik overdenken, schiet-me-niets-te-binnen

GEZANT: wat precies?

koning heb heer, koning vraagt op heer: asjeblijft boodschap
doorgeven op koning daar, heer gaat
aha! idee: gezant!

John krimpen, rillen, ogen dicht.

John opstaan, Jean op bed liggen, ziek nadoen

Gert-Jan veer op tafel leggen, staren

JOHN

koorts (erg), pijn hoofd, pijn lendenen, pijn vreselijk
koud-rillen, gezicht puisten, jeuk, mag-niet-aankomen
moeder komt, arm-vastbinden, arm vastbinden
nacht-droom-eng, rivier stijgt ----> muur, hoge golven
ik probeer bewegen, lijkt-op-lam, water omkrullen, door-door
ik stik, vader hand ----> boom, takken grijpen (mij)
vader mond open, mond groter worden ----> grot
armen, benen, buik, puisten op,
braken, maag leeg, toch braken
koud, sneeuw, wind, lawine, rotsblokken rollen

Gert-Jan gebaren: koning (links), koning (rechts), heer (links)

naar koning (rechts) overleggen

Jean op rug liggen, ogen open

JOHN

tijdje-later, ochtend, koorts weg
voel: ik veranderd, wat?
ik ogen open, om-me-heen-kijken: balk-balk, klein raam,
licht door raam op stoel, broek op
stil, glans-minder
ik opstaan, kan-niet, zwak

dun-arm, dun-arm, rib-rib, ribbelig gelijk wasbord wassen
deur open, scharnier: piep-piep, hoor niet
moeder praten: ik verstaan-niet
moeder dichterbij, zij praten, maar wat?
zij koel hand, voorhoofd op

GERT-JAN

één gebaar: ik schrijven, bladzijde-bladzijde-bladzijde
in hoofd: boek-boek-boek, plank boeken in
ik graag gedachten op papier schrijven, maar tijd, geld tekort
ik observeren, onthouden, overdenken
niet genoeg uit, horenden zij ogen, oren begrijpen niet (mij)
gedachten, groeien, lijkt-op explosie

Gert-Jan hoofd vasthouden, Jean opstaan, hoed op, hij weg

JOHN

vroeger moeder vrolijk, nu somber
gezicht schrompelen, gelijk boom appel vallen, schrompelen
vader niet-graag kijk mij, kijk-weg, als kijk mij: hard kijk
vader, moeder, niet-praten, soms schreeuwen (op elkaar), kaken (bewegen)
vroeger school (op mij): kom maar, nu op mij: weg!
doof-stom hij, weg!
vader bevelen op mij: naar wei, geiten opletten, verzamelen
om: weg, weg!
boom (zon), schaduw ik zitten, boek lezen, van kapelaan (kerk)
geiten grazen

GERT-JAN

vroeger vrienden ik heb niet, boeken lijkt-erop mijn vrienden
mensen op ik houden-van-niet veel, boeken: ik veel-houden-van-op
maar thuis boeken niet aanwezig, alleen: bijbel vader
aankomen, mag niet, afblijven, niemand aankomen, ook moeder-niet
kapelaan, kerk daar, heb boek-boekenkast-rijen: geschiedenis
natuurkennis, zeevaart, sterrenkunde, Romeinen, oude Grieken.
(lange rij boeken) heiligen levenslang lijden, wreed dood:

uit-elkaar-trekken, verbranden, ophangen, stukken snijden.
(wijzen) boeken rij ik lezen, opnieuw-opnieuw

*Gert-Jan zitten tafel op, knieën optrekken, boek schoot op
hij laten zien, John gebaren*

JOHN

vroeger ik zit, knieën optrekken, boek schoot op, ik lees
steen op voorhoofd, hoofd tegen boom, boek dichtslaan
ik rondkijken, niemand aanwezig, zon scherp stralen
ver koren bewegen

*Gert-Jan boek wegleggen, kleermakers-zit
John zelfde plaats, blijven staan*

GERT-JAN

wereld overal, dingen aanwezig, in gebaar, later: gebaar komt eruit
kijk omhoog: lucht, vogel, vleugel, vogel
bloem, bloem (groot, twee handen), bloem (bij neus)
vlinder, vlinder (groot), vlinder
water, berg, water (stroomt), rivier
zon, stralen, warm lichaam, zon
(wijzen) ogen, (twee losse vingers) kijken, kijken (v-hand)
kijken-naar-jou, kijken-naar mij

JOHN

dorp, ik loop-loop, kerk, kapelaan daar, ik groeten
hij achter-mij-kijken, ik omkijken: kinderen-rij, stop
rij ----> halve cirkel, zij staren op mij, mond open gelijk ik
halve cirkel ----> cirkel rond
ik kijk-rond, spiegels, ik zie mezelf (spiegels in)
kapelaan door cirkel ----> midden, naast mij
hij wit, kaken stijf
kinderen gelijk wilde honden, oren-in-nek, staart tussen benen
zij vluchten

John ronddraaien (lijkt erop in cirkel kinderen)

John achteruit lopen achter tafel, Gert-Jan blijven zitten tafel op

GERT-JAN

gebaren-taal (handen bewegen) vormen, visueel, gevoelens via arm ---->

gebaren

gelijk schilderen, fijn zacht (links), helder groot (rechts)

gevoelens, gebaren-op-mij, invloed, in-hart

(Gert-Jan opstaan, naar voren lopen)

liefde, haat,

(jij) kijk naar lichaam (mijn): (ik) beeld gevoelens

woede, verdriet, blij, eenzaam, contact, dromen, dromen

John naar voren lopen, naast Gert-Jan staan

JOHN

vroeger ik klein, ik kan niet gebaren ik, wie leren op mij?

doof ik: één, dorp, dal, doof (personen) aanwezig niet

ik rondkijken, iemand aankijken, doof?, heb niet,

lijkt-op spiegel leeg,

kinderen kijken mij, ogen, lijkt op lach-spiegel

als vader aanwezig-niet, moeder gebaren soms, zij zelf bedacht

vader, gebaar één: wat? hand-slaan-op-lichaam-mijn

als ik alleen, niemand kijk mij, ik gebaren, stuk-stuk-stuk

taal? nee, stuk-stuk-stuk

GERT-JAN

dove kinderen kan leren taal, wat? gebarentaal!,

makkelijk vanzelf, natuur geven ons doven gebaren

wij kan-niet horen, kan zien

wij kijken aandacht, geluiden (om ons heen, in oren)

wij kijk (daar), kijk (daar), nee, gauw-niet

wij wereld rondkijken en naar zelf kijken

als dove kinderen gebaren, wij slaan op hun handen

zij veranderen: wilde dieren

Gert-Jan veer pakken, schrijven

JOHN

tijdje-geleden, ik 16 jaar, mei zomerdag
pad, rivier, ik staan, ik stenen gooien rivier in
ik kijken-ver, daar wielen-man-tegels-paarden-twee
dichterbij komen, stoppen
man uitstappen, heer, lijkt-op: grote stad
hij lopen ----> mij, hij kijken-ogen-mij
hij vragen: dak-dak-dak-dak-kerktoren, hier ----> daar: hoelang?
ik antwoord: vijf
hij knikken, hoed sierlijk groeten, instappen, rijtuig rijden
ik nadenken, bewust: hij praten-niets, mond dicht
hij gebaren: dak-dak-dak-dak-kerktoren, hier ----> daar: hoelang?
ik rennen, rijtuig voorbij, omdraaien, stop!
doof? doof, ja! hij gebaren lijkt-op vogels vliegen
ik .... (schouders optrekken, weet niet)
hij mijn handen vasthouden, hij mij aankijken in ogen
opeens weet ik: hij! ik jaren-jaren wachten-wachten
ik weet niet waarom, wachten wat? hij!
hij tas pakken (rijtuig uit), hij zegt: kom!
wij lopen, water-kant zitten
hij tas open, brood (rond) snijden, ham, fles wijn neerzetten
hij brood snijden, geef mij boterham, hij gebaren: brood
ik nadoen: brood
hij fles, kurk af, hij geef-mij fles, hij gebaren: wijn
ik nadoen: wijn, ik drinken fles
uren-uren, door-door, ik kijk hem (rondkijken? nee), kijk hem
ik gebaren (veel) leren,
ik lijkt-op gebaren opeten, gebaren opdrinken
man, tas open, pakken papier, hij opschrijven papier op
naam (hem), adres hem
hij zegt: als jij Parijs komen, jij papier laten zien (op mensen)
zij jou meenemen naar huis, mijn heer-hoog woont daar
hij opstaan, mij vasthouden, instappen, paarden, weg
ik oude lappen papier om, boven zolder, vloer onder: papier

nacht, ik dromen gezicht man, ogen kijk mij, ik slaap-vallen

*John aan tafel zitten, Gert-Jan schrijven door, Jean komt terug,
hoed af*

JEAN

buiten druk, gelijk zondag (tijdlijn, elke zondag)
paleis, tuinen, bomen, schaduw, oude mensen zitten
vijver, kinderen spelen, papieren bootjes (stok duwen)
paar dames (mof) laten zien: jurk nieuw, haren, hoeden
ik limonade drinken, citroen snijden in
ik rondkijken: vredig (omgeving)
maar achter, daar! koffiehuis daar-daar-daar vol
deur-deur, rij-rij, raam-raam, veel-mensen kijken, mond open
kijken op man-man, toespraak-toespraak, publiek juichen
mannen, paar, druk rondrennen, tassen, lijm, rennen
zij, krant-papier lijm op-op-op muur, overal Parijs
soldaat, Zwitsers: meer-meer-meer, zij rondlopen, opletten

*tafel: John midden, Jean links, Gert-Jan rechts
Jean handen vouwen, tafel op, staren naar handen*

JOHN

kapelaan graag steun mij, uitleggen op ouders
tafel zit: ik, mijn vader (rechts), moeder (links), kapelaan
ik vertellen: ik naar Parijs, mijn vader lachen

GERT-JAN (als vader)

jij, naar Parijs? wat doen daar?

JOHN (op vader, GJ)

ik werken (ik)

GERT-Jan (als vader)

wat werken pas jou?

JOHN (op vader, GJ)
meubelmaker

GERT-JAN
wat?

JOHN (op publiek)
ik opschrijven: meubelmaker, of lijstenmaker, behanger, boekbinder
ik geef papier aan kapelaan, hij voorlezen
mijn vader pak papier, verscheuren

Gert-Jan pakt papier alsof hij verscheuren, snippers op grond vallen

GERT-JAN (op kapelaan)
zeg tegen hem, hij werken? niets, hij zeker armenhuis in

JOHN (op publiek)
kapelaan opschrijven wat vader zegt, maar ik al begrijpen
moeder zegt niets, zij handen in elkaar op tafel, zij handen staren,
lijkt-erop bidden
(haar) gezicht expressie niets, spot-niet, verdriet-niet, verbaasd-niet,
haat-niet, liefde-niet, niets!
kapelaan schrijven brief steun voor mij, hij geef-mij geld,
hij vraag iemand op: meenemen mij vanaf Tours naar Parijs

John opstaan

JOHN
ik meenemen niets, zo (lichaam) kleren, schoenen, ik weg
ik halfuur lopen, plotseling moeder zien, zij hijgen
zij mand (aan arm), mand op grond, zij gebaren: ga zitten
zij mand openmaken, uithalen: appelen, wortelen, stuk spek
zij alles op doek, vier punten vastbinden
dan zij mij omhelzen, kussen op wangen, kruisje op voorhoofd
zij opstaan, terug dorp rennen, niet omkijken

John zitten, Jean opstaan, naar 'raam' lopen

JEAN

ik weet, tijdje-gelden eerste ik komen Parijs
chaos overstromen hoofd
voertuig-lange rijen, vier breed, ik kijken: hoe oplossen
man-mennen-paard bekwaam, niets botsing
doof ik, opletten, omkijken, anders rijtuig (CL) plat-overrijden mij (CL)
iedereen zegt op mij: Parijs lawaai
dag, nacht, door-door, rijtuigen, karren, verschillend,
wielen (over stenen rijden), rijtuigen (CL, over stenen rijden)
lucht in neus (vies), wennen

Parijs (links) dorp rivier (rechts) ik geboren daar, ruikt verschil
daar: kruiden-planten, bloemen, bomen-bloesem (heerlijk ruiken)
Parijs stinkt, eerst daar ruiken, ik misselijk, eten niets
ruiken: dik, kleef, neus verstopt, maag vol
regen-regen, water ----> rivier, mannen moet vrouwen helpen
dragen op rug
straat modder, stink, zwart, rijtuig (CL) spat op kleren
wassen soda, zeep, af? nee! blijft

licht anders, straat deze: smal,
raam open, makkelijk aanraken overkant
huis-huis-huis, 4, 5 verdiepingen
huis-huis, hoog, lucht smal, zon schijnen binnen nooit
donker, vochtig, huis-huis, muur rook op-op, zwart
straat-straat-straat smerig
wereld heb verschillend grote stad-stad, één hier, Parijs
ik woon hier, donker, vochtig hol, ik kan niet voorstellen

Jean tafel zitten

John, Jean, Gert-Jan handen plat op tafel, ogen dicht

GERT-JAN

ik zitten, ogen dicht, handen tafel op

koets-wielen-ratelen: ik hoor, trommel-slaan: ik hoor, verschil
ik geluid-trilling in oren? nee
(hand op tafel) trilling ik voel, hoor ik (wijs op hand)
persoon viool spelen, persoon fluit spelen, ik hand op-op: ik hoor verschil
hand af-af: ik hoor niets
persoon praten, ik kan niet horen, ik hand op keel: hoor ik (ja)
persoon doos vasthouden, praten in (doos): hoor ik

horen? wat? ik weet niet, ik vergeten, voelen-zien: ik begrijp

Gert-Jan, John, blijf zitten

Jean rondlopen alsof op straat

JEAN

straat, zijstraatjes

mensen op straat lopen, overal, verdienen

kruiers, sjouwers, schoenpoetsers, verkopen verschillend

houten winkel-huis, pas verboden, politie zegt

kraam-kraam, ochtend meenemen-opbouwen-verkoop-verkoop

avond-afbreken-meenemen (naar huis): mag!

alles kan koop: persoon-hij koffie verkoop, warm koffie, melk in

persoon-hij gebak verkoop, persoon-hij likeur verkoop

daar: gepofte kastanjes, daar: naalden, garen, stof

daar: vissen, daar: rattenvallen, daar: konijnenvellen, daar: brandhout

daar: bloemen, groente, fruit, daar: levend oesters, mosselen

daar: olie, azijn, daar: scharen, messen

daar: molen-papier voor kinderen

manden-hoog, rug op, manden-plat heup op

tafel-poten, optillen-dragen-neerzetten

karren (wielen-wankel) duwen, trekken

kunst-personen: zingen, marionetten, honden-dansen, acrobaten

kaarten-lezen

straat-hoek: schrijver-openbaar, mensen kan-niet lezen, schrijven, naar (hem)

nu meer-meer-meer brief schrijven naar koning

koning dik, slaap-slaap, eet-eet, jaag-jaag, nooit contact volk op, hij
brood prijs omhoog, koning waarom doe-niets: prijs omlaag?
vrouwen kan-niet brood betalen, gedwongen baby op straat, wreed
(*brood pakken, laten zien*) één week werken, verdienen!

John opstaan, lopen naar voren (rechts)

JOHN

vroeger kamer-hier gevonden, zoeken-zoeken werk, niet makkelijk
elke dag lopen-lopen stad, vraag-vraag
tijdje-later, ik lopen, zien binnenplaats,
daar veel vrouwen lopen heen-en-weer, kleren rijk, lijkt-erop prinsessen zij
zij lachen op mij, uitlokken
zoveel vrouwen kijk mij: nooit meegemaakt, ik voel gelijk koning
ik verlegen, durf-niet contact
rij-rij (L/R) vrouwen, ik tussendoor lopen, ogen neer
ik doorheen, ik opkijken
ik vertellen op vriend, hij lachen,
hij vertellen mij: vrouwen (daar) meisjes van plezier
(ik:) maar lijkt-erop prinsessen (zij)
(hij:) Parijs in hoeren gelijk koningin, koningin gelijk hier
Parijs in: wereld op kop

Gert-Jan lopen naar midden, John achter GJ (rechts), Jean achter GJ (links)

GERT-JAN

Parijs ik komen, eindelijk gebarentaal leren, vriend leren op (mij)
hij Italiaan, doof-geboren, hij werken deftig familie dienst
hij kan-niet lezen, schrijven, maar gebaren-vloeiend
iedere week ik nieuwe gebaren leren: man, vrouw, hoge adel, lage adel,
koopman, baas

John en Jean gebaren oud-Frans

John, Gert-Jan terug naar tafel, gebaren 'baas-baas-baas'

JEAN

mijn baas goed, hij accepteren mij, hij respect op mij, recht-op ik
baas ken Abbé de l'Epée, Epée boek schrijven, hij geef aan baas,
baas boek naaien-binden
baas respect op Epée goed werk, daarom baas op doof: kom werken
paar (1,2,3,4,5) doven werken: (1) behang drukken, (2) behang-lijm-
opplakken,
(3) boek binden, werk genoeg
iemand bevel-op-mij: naar armenhuis, niet meer!
armenhuis ik in, om-mij-heen: oude mensen, gekken, zieken (pest)
gekken denken: gelijk gek ik
bejaarden uitlachen op mij (mond zonder tanden), grof gebaren
wilde dieren zelf zij: handen gelijk vorken, tanden gelijk mes
zalen schoon, eten goed, bed zacht, toch niet goed
respect op (mensen), respect op zelf minder worden
vroeger ik tweemaal in-in, genoeg, nooit meer!
dank God voor goed baas, doof vrienden, ik heerlijk communiceren, voel thuis,
beter dan familie

Jean blijft staan, John eet brood, Gert-Jan zit, gebaren

GERT-JAN

roddelen (neutraal): Epée gebarentaal ontstaan,
hij niet zelf bedacht, hij doven kijken gebaren, natuurlijke taal
hij lijkt-erop vreemd land in, vreemd taal in hoofd onthouden
dan onderwijzen
bewijs: paar doven kan-niet lezen, schrijven, Epée nooit lesgeven op,
zij (doven) toch vloeiend-gebaren, voorbeeld één: mijn vriend
wij (onder elkaar) gebaren, leren nieuwe gebaren bij-bij
gebaar-gebaar combinatie, gebarentaal uitbreid-uitbreid
wij gebaren-communiceren wat gebeurt Parijs in, Frankrijk, wereld
wij gebaren snel, ordelijk (stuk-stuk-stuk), precies,
gelijk horenden deftig-spreken
gebaren expressief gelijk spreken, snel gelijk wind

Jean loop naar midden

JEAN

mevrouw vasthouden stokje, ik vragen: gemaakt stokje wat?

zij antwoordt, ik versta-niet, zij gebaren: heel-groot

(ik:) boom oud? hout?

(zij:) nee, heel-groot

(ik:) rots? steen?

(zij:) nee! heel-groot!

(ik:) olifant? ivoor? zij zenuwachtig zoeken-zoeken pen

toevallig doof vriend aanwezig, hij ook behanger

hij stokje pakken, aandachtig-kijken

hij gebaren: vis, heel groot

oh 'wan', vis-groot, stokje: balein!

GERT-JAN

tijdje-geleden ik bezoek huis Epée, kapel in hij dove leerlingen lesgeven

hij gebaren-uitleggen Frans: zo-zo, Latijn zo-zo, Spaans zo-zo, Italiaans zo-zo

hij gebaren uitleggen hoe lezen, schrijven, spreken, liplezen

mensen kijken, prinsen, prinsessen, keizers, koningen

spanning doven? nee-ontspannen, trots, zelfvertrouwen (laten zien) op publiek

Abbé de l'Epée uitnodigen publiek: mag wel vraag-vraag-vraag

leerlingen antwoord-antwoord-antwoord (expressie: makkelijk)

af en toe persoon-publiek vraag, hoop-hoop doof kan-niet antwoord

bijvoorbeeld: wat muziek wat?

Jean, John twee stoelen zitten, vinger in elkaars mond

GERT-JAN

Epée (links), Deschamps (rechts), verschil

hij (D) onderwijzen op doven praten, hoe? vinger in keel,

doof leerling vinger in keel Deschamps, voelen in keel

doof leerling door-door afschuwelijk, begrijpt niet waarom

leren helpt niets, vertrouwen niet-tegen-geduld-niet

honden onderwijzen dansen makkelijk, doven vingers in keel praten moeilijk

ik vóór gebarentaal, doven kan lezen, schrijven, voordeel

Abbé Deschamps gebarentaal van-de-hand-doen, waarom?

ik weet zeker: doven (zij) kan leren praten, lezen, schrijven

gebaren-uitleggen op doven: hoe praten, hoe lezen, hoe schrijven
zij snel oppakken gebaren, gebaren natuur geven aan doven

*John loopt naar voren, heen en weer lopen, Jean gaat zitten
Jean en Gert-Jan mond open*

JOHN

ik hou-niet-van praten

(loopt heen en weer)

ik haat praten, ik kan-niet spreken-als-een-horende
mijn lippen verlamd, mond tand weg

lucht vliegt-weg

ik kan-niet praten

(loopt heen en weer)

ik wil-niet praten

jij proberen praten, mond open, onmogelijk!

Jean gaat weg (zonder hoed), Gert-Jan pakt boek van Abbé de l'Epée

JOHN

ik zin-wijn, vertraging, wazig, niet scherp, wazig

ik wil-niet denken, (wel) dromen

ik wil-niet weten, (wel) vergeten

ik wil-niet verleden, toekomst, (wel) nu

*Jean komt terug, hij fles wijn en sinaasappel vasthouden
hij ruiken sinaasappel, tegen wang, op tafel*

GERT-JAN

(voorlezen boek D.)

boek staat op: Abbé Deschamps zegt: gebarentaal bezwaar:

als donker, gebaren onmogelijk, gebarentaal waardeloos

hij graag doven helpen, zegt (hij)

hij voorstel wij doven donker aanraken lippen (van elkaar)

of idee: pak hand, (letter in lucht schrijven, letter in hand schrijven)

A, B, C, D, E, F (tempo! tempo!)

geweldig idee!, compliment, applaus (klein, handen, dan op boek)
wij doven niet eerder bedacht, jammer!

Gert-Jan loopt heen en weer, geïrriteerd, gaat zitten
John en Jean voelen elkaars lippen, schrijven in elkaars handen

GERT-JAN

hij vragen doven: hoe communiceren in donker, waarom niet?
ik kan uitleggen hem
als donker, ik wil communiceren op doof, hij
hij mijn handen vasthouden, ik gebaren
ik zijn handen vasthouden, hij mij antwoord
eenvoudig, vanzelfsprekend

*John en Jean tegenover elkaar staan, ogen dicht, communiceren als doof-
blinden*

(Als donker, ik wil communiceren op doof, hij ...)

Jean loopt naar 'raam', John kijkt in spiegel

GERT-JAN

kijk naar mij

(opengeslagen boek voor gezicht, tweemaal gebaar: god, hemel)

eerste gebaar, tweede gebaar, verschil? nee, hand zelfde gebaar

kijk naar mij

(herhaalt zelfde gebaren, zonder boek voor gezicht: god, hemel)

eerste gebaar, tweede gebaar, verschil? ja, groot-verschil

Abbé Deschamps zegt: wij doven begrijp niet verschil hemel, god

hij (D) kijkt naar onze handen, hij kijkt-niet naar ons gezicht

handen gebaren zelfde, expressie gezicht verschil: hemel neutraal,

god aanbidden

gebarentaal, precies, fijn, maar ogen Abbé kan-niet zien fijn

onze taal niet gebrek, Abbé gebrek!

John kijkt in spiegel, mond open, mond dicht duwen met hand

JOHN

mond (deze) nooit op vrouw kus

John wijn inschenken, opdrinken, sinaasappel pakken, ruiken, tegen wang

JOHN

vrouw-zij naam Bloem, gelijk bloem zij
ogen blauw gelijk koren-bloem, wangen rood gelijk klaproos
brug-brug-brug negende, ik loop over, zien haar-vrouw
zij breed heup, rieten mand, band om nek, sinaasappel op
(haar) handen dansen (in lucht)
zij voelen ik kijken-naar-haar, omdat zij plotseling-kijk-naar-mij
zij roepen op oudere vrouw
(zij:) hij mond open, verbazing! zij staren-naar-mij, giechelen
ik hoed af, buichen: sorry, ik jou bekijken (mond open), jij gelijk bloem
anderen: mooi? nee, jij prachtig bloem!
(zij:) mond open, staren-naar-mij: doof?
(ik:) ja, doof
(zij: glimlachen, sinaasappel gooien naar mij)
toevallig hoed in
(zij:) zo zo, bekwaam jij, naam?
(ik:) Pierre, naam jij?
zij:) Fleur
Fleur-bloem-ruiken

*John, Jean en Gert-Jan dansen 18e eeuwse dans
licht flitsen*

JEAN

licht-vuur, wat? fakkel?
mensen rennen, wat?

Jean weg, Gert-Jan papier schrijven, John wijn drinken

GERT-JAN

Abbe de l'Epée daar-aanwezig, lijkt op moe ziek
zeggen-zij: Epée

(Epée:) niet hout gebruiken voor vuur, geld zuinig voor dove kinderen
zorgen lesgeven op
hij (E) in bed, zeggen-zij: komt sterven

Jean komt terug, met pamflet en brood

JEAN

daar (buiten) chaos, bakker-huis, veel-mensen
sfeer drukkend, voel: kom mensen explosie
(mensen) ellebogen duwen, schreeuwen, slaan (vuist)
straat, straat (CL) afsluiten, tafel, stoel, vat hout (R), ook (L)
bakker-huis raam steen gooien, kapot, mensen naar-binnen-rennen
planken, brood pakken
meel, zak-zak-zak, moeder lijkt-op leeuw, klauw, mes in zak
lijkt-op koning wil vermoord
ik voel: kom, mensen bestormen gebouw koren-meel, of gevangenis Bastille
of paleis bestormen, koning pakken (bij schouders), sleuren (koning, CL)
(hij) macht verloren, kop af, rollen

GERT-JAN

Als Abbé de l'Epée sterven, (zijn) lichaam dood, maar idee blijft doorgaan
ik meenemen (idee) in hoofd, gebaren, verspreiden (overal)

*John leest pamflet, pakt trom, Jean en Gert-Jan ook trom pakken, om nek,
naast elkaar staan*

JOHN

onderdrukking, weg!

JEAN

koning, weg!

GERT-JAN

Abbé Deschamps, weg!

John, Gert-Jan, Jean trommelen

SAMEN

vrij, gelijk, broeder (handen in elkaar)

licht flitsen, dan donker

E I N D E